

Czy wiesz,.....że szczepienie przeciw pneumokokom jest ważne dla silwersa?

Są cztery filary dobrego zdrowia u osób starszych: właściwa dieta, odpowiednia aktywność fizyczna, wykonywanie badań profilaktycznych, szczepienia ochronne - w tym szczepienia przeciw pneumokokom.

Dlaczego warto się zaszczepić?

Zima w pełni, a wraz z nią sezon infekcyjny. Myślimy o grypie, przeziębieniu, ale często zapominamy o cichym i znacznie groźniejszym wrogu - pneumokokach (*Streptococcus pneumoniae*). Te bakterie, czekające na spadek naszej odporności, to nie tylko główna przyczyna zapalenia płuc u dorosłych. To także sprawcy sepsy, zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych i innych, często śmiertelnych zakażeń określanych mianem **inwazyjnej choroby pneumokokowej (IChP)**.

Szczepionka przeciw pneumokokom jest ważna dla silwersów, ponieważ mają osłabiony układ immunologiczny, często chorują na choroby przewlekłe, czasami nawet na kilka jednocześnie. Dlatego ciężiej i częściej chorują na niektóre choroby zakaźne, jak grypa, zapalenie płuc, zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, które mogą prowadzić do powikłań groźnych dla życia, a nawet śmierci

Szczepionki zmniejszają ryzyko zaostrzenia przebiegu chorób przewlekłych. Wielu seniorów słyszało o zaleceniach corocznych szczepień przeciw grypie. Nie zna jednak zaleceń i korzyści ze szczepienia przeciw pneumokokom. **Pneumokoki są najczęstszą przyczyną ciężkiego przebiegu zapalenia płuc u starszych osób.** U seniorów, a także u młodszych dorosłych cierpiących na choroby przewlekłe i zaburzenia odporności, pneumokokowe zapalenie płuc może prowadzić do: hospitalizacji, zaostrzenia chorób towarzyszących, a w niektórych przypadkach nawet do śmierci.

Streptococcus pneumoniae (pneumokok) to Gram-dodatnia bakteria, która może kolonizować górne drogi oddechowe, zwłaszcza dzieci w pierwszych latach życia. W wieku dorosłym więcej nosicieli obserwuje się wśród palaczy oraz osób przebywających w domach opieki i mających częsty kontakt z dziećmi do 6. roku życia. Pneumokoki przenoszone są drogą kropelkową. U niektórych osób kolonizacja może skutkować rozwojem IChP, w której *S. pneumoniae* izoluje się z krwi lub innego płynu ustrojowego jałowego w prawidłowych warunkach. IChP może przebiegać pod postacią zapalenia płuc z bakteriami, zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych (ZOMR), zapalenia kości i szpiku, ropnego zapalenia stawów, bakteriemii bez zidentyfikowanego miejsca zakażenia. Nieinwazyjne zakażenie przebiega pod postacią zapalenia płuc bez bakteriemii, zapalenia zatok

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekłe Niepełnosprawnych oraz Niezależnych w Krakowie

ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Fundusze Europejskie
dla Małopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

MAŁOPOLSKA

przynosowych lub ucha środkowego.

Grupy ryzyka dorosłych, którym ACIP - Advisory Committee on Immunization Practices zaleca szczepienie przeciwko pneumokokom:

1. osoby w wieku ≥ 65 lat
2. osoby w wieku 19–64 lat z czynnikami ryzyka zakażenia *S. pneumoniae*:
 - choroba alkoholowa
 - przewlekła choroba serca, wątroby lub płuc (astma, POChP, rozedma płuc)
 - palenie papierosów
 - cukrzyca
 - implant ślimakowy
 - wyciek płynu mózgowo-rdzeniowego po urazie
 - przewlekła niewydolność nerek
 - brak śledziony (anatomiczny lub czynnościowy)
 - pierwotny lub wtórny niedobór odporności
 - nowotwory złośliwe w stadium uogólnienia
 - zakażenie HIV
 - chłoniak Hodgkina
 - jatrogenna immunosupresja (osoby przyjmujące glikokortykosteroidy ogólnoustrojowo, poddane radioterapii)
 - białaczki
 - chłoniaki
 - szpiczak mnogi
 - zespół nerczycowy
 - niedokrwistość sierpowatokrwinkowa i inne hemoglobinopatie
 - przeszczepienie narządu miąższowego
 - biorcy przeszczepu macierzystych komórek krwiotwórczych

Szczepionka przeciw pneumokokom jest zalecana dla dzieci, dorosłych i kobiet w ciąży. W Polsce dostępne są szczepionki skoniugowane: Synflorix; Prevenar-13/PCV13; Prevenar-20/PCV20 (Apexxnar) i polisacharydowe: PPSV23 (Pneumovax23), są dobrze tolerowane, bezpieczne, skuteczne.

W ramach powszechnych, obowiązkowych szczepień przeciw pneumokokom bezpłatnie dostępna jest szczepionka **10-walentna (Synflorix)** lub szczepionka, która w danym momencie zostanie wskazana świadczeniodawcy.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekłe Niepełnosprawnych oraz Niezależnych w Krakowie

ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Fundusze Europejskie
dla Małopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

MAŁOPOLSKA

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie” dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie - ZIT

Szczepionka 10-walentna (Synflorix) bezpłatnie dostępna jest:

- w ogólnej populacji dzieci
- dla dzieci urodzonych przedwcześnie, ale w ≥ 27 . tygodniu ciąży
- w populacji dzieci z grup ryzyka IChP.

Szczepionka 13-walentna (Prewanar-13/PCV13) bezpłatnie dostępna jest:

- dla dzieci urodzonych przedwcześnie, ale poniżej 26 tygodnia ciąży,
- do kontynuacji rozpoczętych schematów szczepień obowiązkowych w 2021 r. w ramach Programu Szczepień Ochronnych (PSO) u dzieci urodzonych po 2016 roku, wymagających zakończenia schematu 3+1.
- dla osób dorosłych w wieku 65 lat i starszych, i z grupy ryzyka.

W pozostałych sytuacjach, kiedy obowiązkowe szczepienia przeciw pneumokokom realizowane są preparatem 13-walentnym (Prevenar-13), koszt zakupu preparatu ponosi pacjent, rodzic/opiekun dziecka.

Obowiązkowe szczepienia przeciw pneumokokom w populacji ogólnej dzieci są realizowane w schemacie 2+1.

Obowiązkowe szczepienia przeciw pneumokokom w grupach ryzyka (dzieci z zakażeniem HIV, niedokrwistością sierpowatokrwinkową (SCD), z zaburzeniami czynności śledziony, z zaburzeniami odporności) są realizowane w schemacie 3+1.

Szczepienia dzieci urodzonych przedwcześnie (<37 tygodnia ciąży) są realizowane w schemacie 3+1.

Szczepienie w schemacie 2+1 dotyczące dzieci w populacji ogólnej obejmuje **podanie dwóch dawek szczepienia podstawowego (podawanego w odstępach 8 tygodniowych) w 1 roku życia oraz trzeciej dawki uzupełniającej podanej w 2 roku życia** (co najmniej po upływie 6 miesięcy od 2 dawki szczepienia podstawowego).

Szczepienie jest bezpieczne i można je łączyć z innymi szczepionkami przeznaczonymi dla dziecka w tym wieku. Dzieci powinny być szczepione trzykrotnie: w 2., 4. oraz między 13. a 15. miesiącem życia.

Szczepienie w schemacie 3+1 dotyczące dzieci z grup ryzyka i wcześniaków obejmuje podanie trzech dawek **szczepienia podstawowego oddawanych w odstępie 1 miesiąca w pierwszym roku życia oraz czwartej dawki uzupełniającej podanej w 2 roku życia.**

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekłe Niepełnosprawnych oraz Niezależnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Fundusze Europejskie
dla Małopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

MAŁOPOLSKA

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie” dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie - ZIT

Obowiązek szczepienia przeciw pneumokokom obejmuje dzieci urodzone po 31 grudnia 2016 roku. W przypadku niezrealizowanych zgodnie z terminem szczepień podlegają one temu obowiązkowi do ukończenia 19. roku życia.

Zgodnie z PSO, szczepienie przeciwko pneumokokom jest **obowiązkowe** dla dzieci w 1. i 2. r.ż. Dzieci, które nie otrzymywały szczepienia w przewidzianych terminach, mogą być szczepione do 5 r.ż.

Szczepionka przeciw pneumokokom dla osób w wieku 65+ 13-walentna (Prevenar-13/PCV13) przeciw pneumokokom znajduje się na liście leków refundowanych w aptece dla osób w wieku 65 lat i starszych. Jest też bezpłatna dla pacjentów ze zwiększonym ryzykiem choroby pneumokokowej (opisanym powyżej).

Jak można dostać szczepionkę

Jeśli jesteś w grupie osób uprawnionych do bezpłatnej szczepionki:

- zgłoś się do lekarza rodzinnego po receptę na refundowaną szczepionkę (z kodem „S”)
- odbierz w aptece bezpłatną szczepionkę
- umów się na podanie szczepionki w placówce podstawowej opieki zdrowotnej (POZ).

Dorośli, zwłaszcza starsi, z chorobami przewlekłymi, z obniżoną odpornością mogą otrzymać szczepionki skoniugowane (**PCV20, np. Apexxnar - nie refundowana dla osób w wieku 65 i starszych**, chroniąca przed 20 serotypami, dająca lepszą odpowiedź immunologiczną) lub polisacharydowe (**PPSV23, np. Pneumovax23**) - **refundowana dla osób w wieku 65 i starszych. Zwłaszcza osoby starsze mające kontakt z dziećmi do 5-6 r.ż. powinny się szczepić przeciw pneumokokom.** Zalecane są u kobiet w ciąży, zwłaszcza tych z chorobami przewlekłymi, aby chronić matkę i noworodka. Daje także odporność populacyjną.

Szczepionka skoniugowana PCV20 (np. Apexxnar)

To nowocześniejsza technologia. Fragmenty otoczki bakteryjnej są w nich połączone (skoniugowane) z białkiem nośnikowym. Taka budowa znacznie silniej stymuluje układ odpornościowy, wywołując nie tylko produkcję przeciwciał, ale także - co kluczowe - pamięć immunologiczną. Oznacza to lepszą i dłuższą ochronę. **PCV20 (np. Apexxnar)** to obecnie najszersza dostępna szczepionka skoniugowana, chroniąca przed 20 serotypami pneumokoków.

Szczepionka polisacharydowa PPSV23, (np. Pneumovax23)

Znana od wielu lat. Zawiera oczyszczone polisacharydy otoczkowe 23 serotypów. Jej głównym

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekłe Niepełnosprawnych oraz Niezależnych w Krakowie

ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Fundusze Europejskie
dla Małopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

MAŁOPOLSKA

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie” dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie - ZIT

ograniczeniem jest słabsze pobudzanie pamięci odpornościowej, przez co ochrona może z czasem zanikać, a skuteczność u osób z niedoborami odporności bywa niższa.

Decyzja o wyborze schematu szczepień zależy od historii szczepień.

Scenariusz 1: Start od zera (nigdy nie szczepiony/a przeciw pneumokokom).

Rekomendacja: Jedna dawka szczepionki skoniugowanej PCV20.

Scenariusz 2: Było już szczepienie PCV13.

Rekomendacja: Aby rozszerzyć ochronę, po upływie co najmniej roku od dawki PCV13 można przyjąć jedną dawkę PCV20 lub ewentualnie PPSV23.

Scenariusz 3: Szczepienie "na raty" (PCV13 + PPSV23 w przeszłości).

Rekomendacja: Kolejną dawkę przypominającą, najlepiej w postaci PCV20, można rozważyć po upływie co najmniej 5 lat od ostatniego szczepienia.

Szczepienie bezpłatne dla dorosłych (100% refundacji):

Przysługuje osobom po 65. roku życia, z grup ryzyka (z chorobami serca, płuc, wątroby, cukrzycą, niedoborami odporności etc.). Obejmuje ono szczepionkę skoniugowaną: Prevanar13 i polisacharydową Pnemovax23

Szczepienie pełnopłatne dla dorosłych:

Dla pozostałych osób szczepionka jest dostępna za pełną odpłatnością. Jej koszt należy jednak traktować jako inwestycję w zdrowie, która chroni przed wielokrotnie droższym leczeniem szpitalnym, powikłaniami.

Medycyna nie stoi w miejscu. Na horyzoncie pojawia się już kolejna generacja ochrony. W Polsce zarejestrowana została szczepionka PCV21 (Capvaxive), która chroni przed 8 unikalnymi serotypami, nieobecnymi w innych preparatach. Jest to odpowiedź na zjawisko tzw. zastępowalności serotypów – gdy jedno, zwalczane przez szczepienia, są zastępowane przez inne, dotąd rzadsze. Obecnie w Ministerstwie Zdrowia procedowany jest wniosek o objęcie jej refundacją dla osób 65+. To pokazuje wyraźny trend: dążenie do zapewnienia jak najszerszego "parasola ochronnego".

Szczepienie przeciw pneumokokom jest podawane najczęściej w postaci zastrzyku domięśniowego w mięsień naramienny, u małych dzieci w przednio-boczną powierzchnię uda. Dorośli powinni przyjąć

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekłe Niepełnosprawnych oraz Niezależnych w Krakowie

ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Fundusze Europejskie
dla Małopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

MAŁOPOLSKA

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie” dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie - ZIT

jedną dawkę szczepionki, powinny o niej szczególnie pamiętać osoby starsze, palacze papierosów.

Zaszczep się, aby zyskać spokój i ochronę przed zimą i na całe życie.

Źródło:

1. Małecka I., Wysocki J., Czajka H. i wsp.: *Praktyczne aspekty realizacji szczepień przeciwko pneumokokom u dzieci*. Medycyna Praktyczna 23.07.2025. 2. Rywczak I.: *Jak szczepić dorosłych przeciwko pneumokokom*. Medycyna Praktyczna 24.04.2024.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych, Przewlekłe Niepełnosprawnych oraz Niezależnych w Krakowie

ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel 12 44-67-500 fax 12 44-67-501
www.mco.krakow.pl mco@mco.krakow.pl

Fundusze Europejskie
dla Małopolski

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

MAŁOPOLSKA

Projekt pn. „Centrum wsparcia opiekunów nieformalnych i opieki nad osobami niesamodzielnymi w Miejskim Centrum Opieki w Krakowie” dofinansowany przez Unię Europejską z Programu Fundusze Europejskie dla Małopolski na lata 2021-2027, w ramach Priorytetu 6. Fundusze Europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego, Działania 6.33 Wsparcie usług społecznych w regionie - ZIT